

Stockholms
stad

Utvärdering

Lärarassistenter på

Nya Elementar

Mars 2021

Uppföljningsenheten

Sammanfattning

Nya Elementar har under läsåret genomfört en organisationsförändring med tillsättande av nio lärarassistenter fördelade inom arbetslagen i årskurserna F-6.

Organisationsförändringen har fallit väl ut. Det övergripande syftet har varit uttalat att lärarna i högre grad ska kunna fokusera på undervisningen och det framkommer konkreta exempel på att förändringen gett den effekten i berörda klassrum. Det framkommer också att förändringen innebär en effektivisering med tydligare kompensatorisk resursfördelning och att det bidragit till att stärka ett förebyggande arbetssätt i undervisningen. Skolledningen har skapat viktiga förutsättningar för att nå syfte och målsättningar med den nya organisationsförändringen som kort innebär följande:

Behovsanalys och implementering i samverkan

Skolans arbetsprocess inför organisationsförändringen har varit avgörande för det positiva utfallet. En genomarbetad process med delaktighet i diskussioner bland alla berörda har bidragit till en gemensam bild och samsyn kring vad organisationsförändringen och lärarassistentrollen innebär utifrån skolans och lärarnas behov.

Tydliga förväntningar på de olika yrkeskategorierna

Skolan har skapat en tydlig rollfördelning mellan lärare och lärarassistenter. Den framtagna arbetsbeskrivningen för lärarassistenterna har bidragit till tydligare förväntningar på – och en ökad tillit till – berörda personer i rollen som lärarassistenter i förhållande till lärarnas uppdrag. Lärarassistentrollen har på det sättet stärkt ett tydligare mandat för den berörda personalgruppen. Det framkommer att rekryteringen har varit viktig, att det är rätt personer som tillsatts i rollen som lärarassistent.

Tydlig fördelning av arbetsuppgifter mellan olika yrkeskategorier

Genom en rollfördelning mellan lärare respektive lärarassistent där specifika arbetsuppgifter fördelas utifrån kompetens ger skolan exempel på en ökad effektivitet. Lärarna uppges på det sättet bli avlastade när vissa praktiska arbetsuppgifter styrs till lärarassistenter. Lärarnas kompetens i undervisningssituationer kommer då också mer till sin rätt när de kan släppa vissa moment som annars riskerar att stjåla lärarens uppmärksamhet och påverka lektionsplaneringen.

Ökad kompetens inom vissa yrkeskategorier

Skolan har genomfört vissa utbildningsinsatser för att stärka kompetensen bland lärarassistenter. Detta för att lärarassistenter ska vara trygga i att ta ansvar för vissa uttalade delar av arbetet, exempelvis kring extra anpassningar i klassrummet och vissa planeringsförberedelser av undervisningen. Lärarassistentrollen har skapat mer likvärdiga förutsättningar i undervisningen mellan olika berörda klassrum på skolan genom att resurser nu används på mer likartat sätt. Lärarassistentrollen har på det här sättet även fungerat som en motivationshöjande utvecklingsmöjlighet.

Förutsättningar för samarbete och samplanering

Lärarassistentrollen innebär ett nära samarbete med undervisande lärare som uppges fungera väl. Det finns en god dialog och delaktighet i planeringen av undervisningen som medför att lärarassistenten deltar aktivt i arbetet med anpassningar i klassrummet på olika sätt. Genom att lärarassistenter deltar i det löpande planeringsarbetet tillsammans med lärarna uppges de även fungera som en behovsanpassad kompensatorisk resurs som löpande kan användas på olika sätt efter behov som uppstår.

Skolledningen påtalar i det avseendet att de ser att detta att gå från elevassistentroller till lärarassistentroller också innebär att gå från ett mer åtgärdande och individbaserat förhållningssätt till ett mer förebyggande inriktat och grupporienterat. Därvidlag uppges organisationsförändringen inte bara ha kommit att underlätta lärarens arbete utan även gett effekter som gagnar ett förebyggande arbete och stärker kvaliteten i undervisningen.

Inför det fortsatta arbetet

Skolledningen framhåller vikten av deras roll även i det fortsatta arbetet, att löpande följa upp förutsättningarna för lärarassistenternas uppdrag. Såväl skolledning som andra intervjuade påtalar att det finns anledning att se över arbetsituationen för lärarassistenter framöver. Det uppges främst handla om hur de på ett hållbart sätt används i såväl klassrummen i samarbete med lärarna som i fritidsverksamheten och samarbetet där på eftermiddagarna, med ställtider däremellan. Det framkommer också att det finns visst behov på skolan av att arbeta fram motsvarande rollbeskrivningar för andra yrkesgrupper än lärarassistenter - för att skapa tydlighet och förväntningar mellan olika roller.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund.....	6
Syfte 7	
Utvärdering av skolans organisationsförändring.....	8
Tydliga förväntningar har stärkt professionen.....	8
Arbetsfördelningen har ökat effektiviteten och underlättar för lärarna	9
Ökad kompetens och nära samarbete har gagnat likvärdighet och kvalitet	10
Lärarassistentrollen har inneburit en utvecklingsmöjlighet	11
Identifierade utvecklingsområden	11
Bilaga 1: Delrapport 1	12
Slutsatser inför organisationsförändringen	12
Vad vill skolan uppnå?	12
På vilket sätt ska målsättningarna uppnås?.....	13
Hur har skolan skapat samsyn kring förändringen?.....	14
Hur ser de olika berörda yrkeskategorierna på förändringen?	15
Vilka eventuella farhågor finns inför förändringen?.....	16

Bakgrund

Uppföljningsenheten har fått i uppdrag att genomföra en utvärdering på Nya Elementar, en F-9-skola i Bromma med drygt 1000 elever. Utvärderingen avser den organisationsförändring som skolan genomfört inför läsåret 2020/21 med införandet av lärarassistenter. Utvärderingen har genomförts i två olika skeden av processen:

En inledande del genomfördes under vårterminen 2020 *inför* inrättandet av lärarassistenter som en slags förmätning; en sammanställning av skolans målsättningar med och förväntningar på den organisationsförändringen. En uppföljande del som genomförts i februari 2021; en utvärdering av organisationsförändringens utfall. Den inledande delen finns redogjord i Delrapport 1, och finns bilagd denna slutgiltiga rapport.

Organisationsförändringen på skolan inför läsåret 2020/21 innebär införande av 9 lärarassistenttjänster motsvarande heltid i grundskolans årskurs F-6, fördelade på 19 klasser i två arbetslag inom årskurs F-6, arbetslagen *Vintergatan* (årskurs F-3) och *Lyrån* (årskurs 4-6). Inrättandet av lärarassistenter har inte inneburit en utökning av antal medarbetare på Nya Elementar utan ersätter motsvarande antal tjänster inom andra befattningar, främst avseende elevassistenter och till viss del barnskötare, som istället dras ner. Merparten av de lärarassistenter som tillsattes inför läsåret var tidigare anställda på skolan som elevassistenter. Detaljer och information från skolan kring förslaget på organisationsförändringen, fördelning av lärarassistenter och lärarassistenternas arbetsbeskrivning finns bilagda denna rapport tillsammans med Delrapport 1 enligt följande:

Bilaga 1: Delrapport 1

Bilaga 2: Information förslag organisationsförändring

Bilaga 3: Arbetsinnehåll lärarassistent

Syfte

Syftet är att utvärdera skolans organisationsförändring inom årskurs F-6 med införandet av lärarassistenter och i vilken utsträckning det bidrar till att lärare får mer tid för undervisning. Detta mot bakgrund av skolans målsättningar (närmare beskrivna i bilaga 1: Delrapport 1):

- Ökad professionalisering inom skolan
- Effektivare och kompetensbaserad arbetsfördelning som frigör tid för undervisning
- Ökad kvalitet och likvärdighet mellan olika klassrum
- Utvecklingsmöjlighet inom vissa yrkeskategorier

Genomförande

Utvärderingen har genomförts genom intervjuer i olika konstellationer i överenskommelse med skolans ledning. Den inledande förmätningen genomfördes under mars och april 2020. Den uppföljande utvärderingen genomfördes i februari 2021.

Intervjuer har i båda omgångarna genomförts med representanter från skolledning, lärare, blivande lärarassistenter samt från fritidshem. I den uppföljande utvärderingen har även intervjuer med elever genomförts. Underlaget från intervjuerna har analyserats och sammanställts, och centrala slutsatser presenteras i denna rapport.

Utvärdering av skolans organisationsförändring

Organisationsförändringen har under läsåret genomförts som planerat och fallit väl ut, enligt skolledningen till och med över förväntan. Det övergripande syftet med att omvandla tjänster till lärarassistenter var uttalat att lärarna i högre grad ska kunna fokusera på undervisningen och det framkommer konkreta exempel på att förändringen gett den effekten.

Merparten av de lärarassistenter som rekryterades inför läsåret var tidigare anställda på skolan som elevassistenter med tidigare erfarenheter av att arbeta stödjande på olika sätt i klassrummen.

Här har skolledningens förarbete varit viktigt och avgörande med de inledande diskussionerna kring den nya rollfördelningen utifrån lärarnas behov. Nu kunde både lärare och lärarassistenter gå in i den nya organisationen med en gemensam bild och samsyn kring lärarassistentrollen. Lärare och lärarassistenter uppfattar att förändringen fungerat smidigt och de farhågor som fanns innan kring den nya rollfördelningen har inte infriats. Någon enstaka tycker att rollfördelningen fungerade väl även innan och upplever inte att förändringen innebär någon stor skillnad. Lärarassistenterna har vidare delar av sina tjänster inom fritidshemsverksamheten. I intervju med representanter från fritidshemmen framkommer att de inte känner till organisationsförändringen med lärarassistenter vilket kan förklaras av att organisationsförändringen främst avser lärarassistentens roll i skolverksamheten och samarbetet i klassrummet. Det är också mot den bakgrunden slutsatserna i denna utvärdering bör ses.

Nedan följer en mer detaljerad sammanställning av hur organisationsförändringen fallit ut i förhållande till skolans målsättningar.

Tydliga förväntningar har stärkt professionen

Genom att omvandla tjänster till lärarassistenter ville skolan värna om lärarnas kompetens med en målsättning om att uppnå en ökad professionalisering genom att allokera kompetens på ett bättre sätt.

Utvärderingen visar att skolan på det sättet har skapat en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan lärare och lärarassistenter där den framtagna arbetsbeskrivningen för lärarassistenterna har bidragit till såväl tydligare som ökade förväntningar bland personalen i förhållande till lärarnas uppdrag. Både lärare och lärarassistenter uppger att en tydlig arbetsfördelning i sin tur lett till en ökad

trygghet i samarbetet dem emellan, där alla känner sig säkrare i hur de ska agera i olika situationer. De säger exempelvis att *”samarbetet fungerar smidigare än tidigare, det är ett större lugn och det minskar stressen bland personalen”*.

Det framkommer vidare fördelar med att *lärarassistent* i sig signalerar en annan betydelse och skolan redogör för att det tydliggör vikten av en mer uttalad samverkan med lärare än det som tidigare låg i definitionen av en elevassistent. Här har det varit avgörande att ha schemalagd planeringstid tillsammans, lärarassistenter och lärare.

Lärarassistentrollen innebär ett tydligare ansvar och det framkommer att rekryteringen varit viktig, att det är rätt personer som tillsatts i rollen som lärarassistent. De intervjuade på skolan ger exempel på att lärarassistentrollen har stärkt ett mandat bland berörd personalgrupp jämfört med i tidigare roll som elevassistent, och beskriver hur samma personer idag tydligare agerar som ledare i klassrummet. Skolledningen framhåller också att de här personerna nu deltar i pedagogiska diskussioner med lärarna på ett annat sätt: *”Det har blivit en maktförskjutning. De känner sig stärkta, har ett mandat och rum att agera”*. Lärarassistenterna redogör för att de tar mer initiativ och att deras synpunkter tas tillvara: *”Lärarna kan fråga oss om hjälp om hur de bör hantera vissa elever då vi ibland har närmare kontakt med eleverna”*. Skolledningen framhåller här att det är avgörande att visa tillit till berörda personer i deras uppdrag som lärarassistenter.

Flera av de intervjuade uppger att de gärna ser att skolan arbetar fram liknande arbetsbeskrivningar för andra yrkeskategorier på skolan, för att tydliggöra förväntningar på samma sätt för alla.

Arbetsfördelningen har ökat effektiviteten och underlättar för lärarna

Genom en rollfördelning mellan lärare respektive lärarassistent där specifika arbetsuppgifter fördelas utifrån kompetens ger skolan exempel på en ökad effektivitet inom en berörda personalgruppen. Lärarna uppges på det sättet ha blivit avlastade när vissa praktiska arbetsuppgifter har styrts till lärarassistenter. Det framkommer exempel på hur lärarnas kompetens i undervisningssituationer mer kommer till sin rätt genom att lärarassistenterna ansvarar för närvarohantering, konflikthantering och datateknikfrågor eller liknande moment som annars riskerar att stjåla lärarens uppmärksamhet i undervisningssituationer och påverka lärarens lektionsplanering. Lärarassistenterna har i sin tur mer uttalade ansvarsområden än tidigare i rollen som elevassistenter.

Genom att lärarassistenterna deltar i det löpande planeringsarbetet tillsammans med lärarna uppges de även fungera som en behovsanpassad resurs som löpande kan användas på olika sätt efter behov som uppstår. Det här menar skolan gagnar många elever vilket också ses som ett effektivt användande av resurser: *”Nu är man inte bunden till en elev längre utan arbetar med hela klassen. Förut var det mer ”du tar den här eleven och arbetar” medan nu tar läraren de eleverna som behöver mest hjälp.”*

Ökad kompetens och nära samarbete har gagnat likvärdighet och kvalitet

Skolan har genomfört vissa utbildningsinsatser för att stärka kompetensen bland lärarassistenterna. Detta för att lärarassistenter ska vara trygga i att ta ansvar för vissa uttalade delar av arbetet, exempelvis kring extra anpassningar i klassrummet och vissa planeringsföberedelser av undervisningen. Det framkommer exempelvis att lärarassistenterna gått en kurs kring lästräning. De har vidare erbjudits insatser för att stärka digital kompetens liksom specialpedagogisk kompetens. Här har skolans speciallärare involverats med handledning kring anpassningar och särskilt stöd. Skolledningen beskriver också att de biträdande rektorerna redan från början har haft löpande avstämningar med lärarassistenterna för att följa och stärka den nya rollen efter behov.

Det framkommer att skolan genom lärarassistentrollen skapat mer likvärdiga förutsättningar i undervisningen mellan olika berörda klassrum på skolan genom att resurser nu används på mer likartat sätt. Lärarassistentrollen innebär vidare ett nära samarbete med undervisande lärare som uppges fungera väl. Det finns en god dialog och delaktighet i planeringen av undervisningen som medför att lärarassistenten deltar aktivt i arbetet med anpassningar i klassrummet på olika sätt. Eleverna uppges ha tillgång till en till person som de kan få stöd av och genom att stärka lärarna på det sättet så stärks lärmiljön. I intervju med elever framkommer exempel på hur de vänder sig till de olika vuxna i klassrummet när de behöver hjälp och att de vet vem som hjälper dem med vad.

Skolledningen påtalar i det avseendet att de ser att detta att gå från elevassistentroller till lärarassistentroller också innebär att gå från ett mer åtgärdande och individbaserat förhållningssätt till ett mer förebyggande inriktat och grupporienterat. Därvidlag uppges organisationsförändringen inom berörda arbetslag gett effekter som gagnar det förebyggande arbetet kring elever på ett sätt som överträffat skolledningens förväntningar.

Lärarassistentrollen har inneburit en utvecklingsmöjlighet

Inrättandet av rollen som lärarassistent med en form av utbildningspaket har på ett framgångsrikt sätt skapat en utvecklingsmöjlighet för en grupp medarbetare på skolan. Det framkommer exempel på att det har fungerat såväl kompetensutvecklingshöjande som motivationsfrämjande för berörd personal. Flera av de tillsatta lärarassistenterna vill nu också vidareutbilda sig till socialpedagoger.

De som gått från att vara elevassistenter till lärarassistenter uppger att det visserligen varit utvecklande men det innebär också mer arbetsuppgifter och större ansvar till samma lön. Det framkommer också exempel på att lärarassistenter ansvarar för viss undervisning när det inte finns tillgång till behörig lärare eller när det behövs vikarie. Såväl skolledning som andra intervjuade påtalar att det finns anledning att se över arbetsituationen för lärarassistenter framöver. Det uppges främst handla om hur de på ett hållbart sätt används i såväl klassrummen i samarbete med lärarna som i fritidsverksamheten och samarbetet där på eftermiddagarna, med ställtider däremellan.

Identifierade utvecklingsområden

- Skolan bör löpande se över arbetsförhållanden för lärarassistenterna, för att säkerställa att de har en rimlig och hållbar arbetsituation.
- Skolan kan behöva arbeta fram motsvarande rollbeskrivningar för andra yrkesgrupper än lärarassistenter - för att skapa tydlighet och förväntningar mellan olika roller.

Bilaga 1: Delrapport 1

Slutsatser inför organisationsförändringen

Här följer en redovisning av sammanfattande slutsatser från vårterminen 2020 inför organisationsförändringen, utifrån de intervjuer som genomfördes på skolan i den inledande delen av utvärderingen.

Vad vill skolan uppnå?

Ökad professionalisering inom skolan

I en tid när det är ont om behöriga lärare menar skolledningen att det är det extra viktigt att värna om de befintliga lärarna och deras kompetens och att därmed använda och allokera kompetens på rätt sätt. De beskriver att lärare många gånger vittnar om att de behöver lägga alltför mycket tid och energi på annat än det som berör undervisningen. Skolledningen hoppas att de genom att tillsätta lärarassistenter bidrar till en ökad professionalisering inom skolan där lärarna ges bättre förutsättningar att fokusera på undervisningen och dess kvalitet, och att läraryrket på det sättet i ett längre perspektiv ses mer attraktivt. Att tillsätta lärarassistenter är därmed ett sätt att såväl locka fler att bli lärare som att behålla de befintliga i yrket.

Effektivare och kompetensbaserad arbetsfördelning som frigör tid för undervisning

En tydlig rollfördelning där specifika arbetsuppgifter mer konkret knyts till olika yrkesroller utifrån kompetens förväntas bidra till en ökad effektivitet. Skolledningen redogör för att lärarna får färre arbetsuppgifter i och med tillsättning av lärarassistenter. Det betyder inte att lärarna jobbar mindre men vissa praktiska arbetsuppgifter kan styras till lärarassistenter och lärarnas specifika kompetens kan i högre grad utnyttjas då de får mer tid för att planera, förbereda och efterarbeta undervisningen. Lärarassistenter förväntas genom mer uttalade ansvarsområden få ett tydligare mandat än det som tidigare gällt för exempelvis barnskötarrollen. Fritidspedagogerna uttrycker vidare att en mer distinkt arbetsfördelning mellan yrkesrollerna även kan generera mer tid för dem att planera för fritidsverksamhet då vissa av de arbetsuppgifter som fritidspedagogerna haft i klassrummen numer knyts till lärarassistenterna.

Ökad kvalitet och likvärdighet mellan olika klassrum

Det framkommer att barnskötarrollen i klassrummen tidigare har sett väldigt olika ut, vilket har medfört att kvaliteten skiljer sig i stor utsträckning beroende på hur samarbetet och arbetsfördelning mellan lärare och barnskötare sett ut. Genom att tydliggöra förväntningar, mandat och arbetsuppgifter för respektive yrkesroll kan kvaliteten stärkas och det skapas förutsättningar för ökad likvärdighet mellan olika klassrum på skolan.

Utvecklingsmöjlighet inom vissa yrkeskategorier

Inrättandet av rollen som lärarassistent med en form av utbildningspaket skapar en utvecklingsmöjlighet för en grupp medarbetare, och bildar en form av karriärväg för exempelvis barnskötare och elevassistenter som hoppas vara såväl kompetensutvecklingshöjande som motivationsfrämjande.

På vilket sätt ska målsättningarna uppnås?

Ökad kompetens inom vissa yrkeskategorier

Genom utbildningsinsatser förväntas bland annat digital kompetens liksom specialpedagogkompetens stärkas för blivande lärarassistenter. Här planerar skolan exempelvis för att speciallärare ska sätta ihop paket med anpassningar och särskilt stöd. Det handlar även om att stärka det kollegiala lärandet kring dessa områden. På det sättet kan lärarassistenter bli tryggare i att ta ansvar för vissa uttalade delar av arbetet, exempelvis kring extra anpassningar i klassrummet och vissa planeringsförebereelser av undervisningen.

Ökade förväntningar på olika yrkeskategorier

Det framkommer att man på skolan ser en stor vinst i att det blir en tydlighet kring de olika yrkesrollerna. Det finns en förhoppning om att det ska upplevas mer meningsfullt med tydligare krav och ett större mandat för de som arbetar med de mer omsorgsinriktade arbetsuppgifterna.

Tydlig fördelning av arbetsuppgifter mellan olika yrkeskategorier

Flera praktiska arbetsuppgifter kan läggas på lärarassistenter. Lärarassistenter kommer att vara med och förbereda undervisningen i högre grad, med en tydligare förväntan att delta i för- och efterarbete inför undervisningen liksom i att hantera konflikter.

Fritidspersonalen lyfter också fram att lärarassistenternas roll rimligen kommer att innebära avlastning även för fritidspersonalen. Detta då många av de uppgifter som numer kommer att läggas på

lärarassistenten är uppgifter som fritids tidigare bistått med i klassrummet: ”Viktigt att tydliggöra skillnaderna mellan rollerna inom de olika yrkeskategorierna. Då tror jag det kan bli bra och att även vi på fritids gynnas av lärarassistenten”.

Genom samarbete och samplanering

Det framkommer att skolan har schemalagda planeringsmöten kring varje klass där berörd personal ingår. Flera uttrycker att de ser att samarbetet fungerat väl överlag på skolan och förhoppningen är att det kommer att gälla fortsatt. Här har man inför organisationsförändringen pratat mycket om vikten av varje enskild roll i ett nära samarbete, att var och en arbetar utifrån sin position och profession runt eleverna och att alla yrkesroller är viktiga och behövs, ”Det här är ett lagarbete där alla behövs, alla har sin tydliga roll och vi ska alla hjälpas åt”.

Hur har skolan skapat samsyn kring förändringen?

Genom en genomarbetad process med delaktighet i diskussioner har skolan skapat en gemensam bild och samsyn kring lärarassistentrollen

Lärarna på Nya Elementar har fått diskutera och själva kommit fram till vilka delar som de kan släppa för att få mer tid till undervisning. Lärarna redogör för att de började diskutera detta för två år sedan när de gick in i projektet *Kompletterande kompetenser*. Några lärare har suttit med i diskussioner vid flertal träffar och redogjort för vilka arbetsuppgifter de genomför under en dag. Vidare har de resonerat sig fram till vilka arbetsuppgifter som skulle kunna överlåtas till någon för att frigöra tid för lärarna. Det har processats och nu uppger de intervjuade att det finns en samsyn kring det. Arbetsbeskrivningen avseende lärarassistentrollen som framtagits och presenterats har sedan samverkats.

De blivande lärarassistenterna liksom fritidspersonalen redogör också för hur de har suttit och diskuterat vad de kan bidra med. De berättar att de suttit hela arbetslaget, diskuterat förväntningar, eventuell oro och genomfört en riskanalys. De redogör för att de har blivit mer positiva till den organisationsförändringen ju mer de pratat om det. De ser att det varit en fördel att de processat det under en längre tid, det har bidragit till att de nu har en samsyn och att de går tryggare in i det.

Hur ser de olika berörda yrkeskategorierna på förändringen?

Skolledningen tydliggör vikten av att tidigt hitta in i de olika yrkesrollerna

Skolledningen framhåller att det är viktigt att tidigt hitta in i de olika yrkesrollerna så att det inte riskerar att uppstå synpunkter på att det inte är någon skillnad mot tidigare. Här understryks att det är viktigt att de blivande lärarassistenterna tidigt får de kompetensutvecklingsinsatser de behöver.

Skolledningen redogör vidare för att det finns en viss skillnad i hur lärarna väljer att uttrycka sig kring inrättandet av lärarassistenter, där vissa lärare säger sig se det som en avlastning för lärare medan andra uttrycker att det kommer att underlätta för eleverna, att eleverna kommer att få ett bättre stöd. Skolledningen är också noga med att påtala att en tydligare rollfördelning inte får riskera att påverka samverkansformerna negativt. De framhåller vikten vid att fortsatt verka för den samverkan som finns sedan tidigare och känslan på skolan av att man hjälps åt kring eleverna och undervisningen även om var och en jobbar utifrån sin position och profession.

Lärarna ser möjligheter med organisationsförändringen men påtalar vikten av att skolledningen arbetsfördelar

Lärarna ser med tillförsikt fram emot organisationsförändringen och uppger att bilden är att alla lärare är *för* införandet av lärarassistenter. Lärarna uttrycker sig positivt, de ser möjligheten i detta att det blir en ökad tydlighet i vad som förväntas av olika yrkesroller. De påtalar att de ser det som viktigt att det är skolledningen som arbetsfördelar i detta för att det ska bli bra så att inte lärarassistenterna riskerar att bli underordnade lärarna: ”Här är det viktigt att cheferna är arbetsledare och att det är de som går in och tar ansvar om det inte fungerar fullt ut”.

Lärarassistenterna uttrycker att processen inför förändringen varit avgörande för att de nu ser positivt på förändringen

De blivande lärarassistenterna uppger att det varit värdefullt att alla fått vara med i diskussioner och att införandet har fått mogna fram. Det säger bland annat att det inledningsvis har funnits en viss farhåga hos blivande lärarassistenter ”att lärarassistenten ska bli lärarens slav”. De redogör för att de pratat igenom det noga, att det är olika yrkesroller och att allas roll behövs. De säger att de blivit mer och mer positiva till organisationsförändringen ju mer de fått

möjlighet att diskutera frågan. De blivande lärarassistenterna framhåller att det är viktigt med en tydlighet i de olika rollerna men också att man blir ett team runt en klass, att det blir tydligt att det är något vi ska göra tillsammans – att vi inte bara ska ”hjälpa till”. De menar att det är avgörande att alla lärare är med på tåget, att det finns en samsyn kring rollerna och att det inte tolkas på olika sätt.

Lärarassistenterna påtalar att de var skeptiska till titeln i början; ”lärarassistent”. De redogör för att titeln riskerar att signalera att rollen inte ses som självständig: ”Vi vill inte bli någons hjälpreda”. De säger att de inte kunde påverka titeln men att de däremot fått vara delaktiga i hur titeln ska tolkas.

Fritidspersonalen framhåller vikten av att nu även tydliggöra deras roll för att inte fritidsverksamheten ska försummas

Fritidspersonalen framhåller att det ser en risk i att lärarassistenternas fokus bara blir mot skolan och skoldagen när de påtalar att lärarassistenternas arbetsbeskrivning är inriktad mot samarbete med lärarna. De ser i det avseendet en risk för att fritidshemmets verksamhet blir förbisett eftersom lärarassistenterna är en personalkategori som även ingår i fritidshemmet: ”Det blir säkert bra för lärarna men hur blir det för fritidsverksamheten?” De säger att det krävs tydlighet och struktur för att det inte bara ska bli som förut och att kommunikationen blir central. Kommer det in en ny arbetsroll som fokuserar på skolfrågor så menar man inom fritidshemmet att det är viktigt att de inom fritidsverksamheten får mer tid och fokus på att planera och förbättra fritidshemmet: ”Vi fritidspersonal lägger ju mycket tid i klassrummen idag, vi kanske kommer att kunna lägga mer tid på undervisning inom fritidshemmet i och med organisationsförändringen. Det är en förhoppning att det ska bli så”.

Vilka eventuella farhågor finns inför förändringen?

Att rollfördelningen inte kommer att efterföljas

Det uttrycks en viss farhåga kring att det ska börja dribblas kring arbetsfördelningen mellan yrkesrollerna, att rollfördelningen inte ska efterföljas. Man menar att det är viktigt att hålla strikt i rollfördelningen i början, ”att växa in i sin nya roll och ge det en ärlig chans”. Som nämnts tidigare uppger skolledningen att det är viktigt att tidigt hitta in i de olika yrkesrollerna så att det inte riskerar att uppstå synpunkter på att det inte är någon skillnad mot tidigare. Någon uttrycker vidare att det gäller att inte ha möjlighet att välja bort någon uppdragsdel ”bara för att man inte gillar eller

tycker sig kunna”. Då riskerar organisationsförändringen att bli urvattnad och ineffektiv.

En farhåga uttrycks också bland såväl blivande lärarassistenter som lärare om att lärarna inte ska våga eller kunna släppa taget och ansvaret för de arbetsuppgifter som nu planeras att överlåtas till lärarassistenter. Det framkommer också att det från början fanns viss oro kring att förändringen ska leda till hierarkier, det är dock något man uppger att man har diskuterat igenom mycket så den farhågan har lagt sig, någon säger till exempel att ”det har inte funnits hierarkier tidigare, tror inte vi ska behöva vara rädda för det”.

Att tydligheten kring rollfördelningen inte gäller alla berörda yrkesroller

Det framkommer att några av de intervjuade ser behov av att tydliggöra allas olika yrkesroller på samma sätt som man nu definierat lärarassistentrollen. Skolan skulle på det sättet vara behjälpt av att ta fram motsvarande rollbeskrivningar för lärare, fritidspedagoger och barnskötare - för att det ska vara tydligt för alla. Här påtalar någon även att det är viktigt att tydliggöra var olika beslut ska ligga.

Viss farhåga finns att en för snäv rollfördelning riskerar att påverka känslan av ett gemensamt ansvar i samarbetet

De intervjuade redogör för att de visserligen ser det som positivt med en tydligare rollfördelning i och med organisationsförändringen. Det framkommer dock att det finns en viss farhåga för att en alltför snäv rollfördelning riskerar att påverka det gemensamma ansvaret kring eleverna och därmed det goda samarbetet som man upplever att man har idag, ”det finns risk för att det blir stuprör om man blir fast i en strikt rollfördelning. Att man inte på samma sätt upplever att man hjälps åt och jobbar för att ta ett gemensamt ansvar”. Fritidshemspersonalen uppger exempelvis att viss farhåga finns avseende detta när det gäller rollfördelningen inom fritidsverksamheten mellan fritidspedagog, barnskötare, elevassistent och lärarassistent. Man säger att det i det finns vissa frågor som är viktiga att ha i beaktande, såsom lärarassistentens roll i förhållande till fritidshemmet: ”När och på vilket sätt övergår lärarassistenten från lärarassistent i klassrummet till fritidsverksamheten?” Man uppger dock att man tror att om man är medveten om det och jobbar för det kan det bli bra. Fritidshemspersonalen avrundar det förhoppningsfullt med att påtala att lärarassistentrollen kan komma att bli en värdefull länk mellan skolan, lärare och fritids: ”Kan ju bli en fördel på det sättet, som olja i maskineriet istället för käppar i hjulet...”